

## POSTANOWIENIE

Dnia 24 maja 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa L. M. i T. M.

przeciwko "Huta S." - Spółce Akcyjnej w M.

(obecnie "T." - Spółka Akcyjna w M.)

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej:

"K. – C." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o nakazanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 maja 2012 r.,

zażalenia strony pozwanej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 września 2011 r.,

**oddala zażalenie.**

## Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 20 września 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu pierwszej instancji z dnia 23 grudnia 2010 r., z powodu uiszczenia po terminie opłaty od apelacji.

Sąd ustalił między innymi, że zawodowy pełnomocnik strony pozwanej wniósł apelację w dniu 16 lutego 2011 r. wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, który został prawomocnie oddalony w wyniku oddalenia przez Sąd Apelacyjny zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu pierwszej instancji oddalające wniosek. Odpis postanowienia Sądu drugiej instancji oddalającego powyższe zażalenie został doręczony pełnomocnikowi strony pozwanej w dniu 6 czerwca 2011 r. Zarządzeniem z dnia 17 czerwca 2011 r., doręczonym pełnomocnikowi pozwanej w dniu 24 czerwca 2011 r., strona pozwana została wezwana do uiszczenia opłaty od apelacji w kwocie 18 420 zł w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji i opłatę tę uiściła w dniu 27 czerwca 2011 r.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że zgodnie z art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., który wprowadzie został uchylony z dniem 1 lipca 2009 r. przez ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 234, poz. 1571), lecz na podstawie art. 8 tej ustawy ma zastosowanie w sprawach wszczętych przed dniem jej wejścia w życie, sąd odrzuca apelację wniesioną przez zawodowego pełnomocnika, od której nie została uiszczona należna opłata w wysokości stałej lub stosunkowej. Natomiast o tym, czy apelacja wniesiona przez zawodowego pełnomocnika strony pozwanej została opłacona w terminie, decydują przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 - dalej: „u.k.s.c.”). Zgodnie z art. 112 ust. 3 tej ustawy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 19 kwietnia 2010 r., który, stosownie do art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 7, poz. 45 - dalej: „ustawa nowelizacyjna z dnia 17 grudnia 2009 r.”), ma zastosowanie w sprawie - w sytuacji, gdy pismo podlegające opłacie stałej lub stosunkowej zostało wniesione przez zawodowego pełnomocnika wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych, który został

prawomocnie oddalony w wyniku oddalenia zażalenia na rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji, tygodniowy termin do uiszczenia należnej opłaty sądowej biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi postanowienia oddalającego zażalenie.

Sąd Apelacyjny uznał, że w świetle powyższych przepisów, zawodowy pełnomocnik strony pozwanej miał obowiązek samodzielnego obliczenia należnej w sprawie opłaty stosunkowej od apelacji i jej uiszczenia, bez wezwania Sądu Okręgowego, które, jako dokonane bezpodstawnie, było błędne i nie wywołało skutków procesowych. Odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego oddalającego zażalenie pozwanej na odmowę zwolnienia od kosztów sądowych doręczony został jej pełnomocnikowi w dniu 6 czerwca 2011 r. i od tej daty rozpoczął bieg tygodniowy termin do uiszczenia opłaty od apelacji, który upłynął bezskutecznie w dniu 13 czerwca 2011 r., a opłata uiszczona została w dniu 27 czerwca 2011 r., a więc po terminie, co powinno prowadzić do odrzucenia apelacji przez Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 370 k.p.c. Ponieważ jednak Sąd Okręgowy tego nie uczynił, Sąd Apelacyjny odrzucił apelację na podstawie art. 373 w zw. z art. 370 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie strona pozwana zarzuciła naruszenie art. 370 w zw. z art. 373 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie za podstawę odrzucenia apelacji przepisu art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., w sytuacji, gdy przepis ten nie obowiązywał zarówno w dacie wytoczenia powództwa w rozpoznawanej sprawie, co miało miejsce w dniu 30 grudnia 2005 r., jak również w dniu zakończenia postępowania w pierwszej instancji wyrokiem z dnia 23 grudnia 2010 r.

Wnosiła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do dalszego postępowania Sądowi Apelacyjnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Choć rozpoznawana sprawa wniesiona została przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, to zgodnie z art. 149 ust. 1 tej ustawy, od chwili zakończenia postępowania przed Sądem pierwszej instancji, co nastąpiło w wyniku wydania w dniu 23 grudnia 2010 r. wyroku przez Sąd Okręgowy, mają w niej zastosowanie przepisy tej

ustawy. Z tego względu w postępowaniu międzyinstancyjnym ma zastosowanie przewidziana w tej ustawie regulacja dotycząca uiszczania opłat sądowych od wnoszonych pism oraz przewidziane w niej skutki złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. W szczególności mają zastosowanie przepisy art. 112 u.k.s.c., który został zmieniony ustawą nowelizacyjną z dnia 17 grudnia 2009 r. i w zmienionym brzmieniu obowiązuje od dnia 19 kwietnia 2010 r., bowiem zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy nowelizacyjnej, przepis art. 112 u.k.s.c. w brzmieniu nadanym tą ustawą stosuje się z dniem jej wejścia w życie. Trafne jest zatem stanowisko Sądu Apelacyjnego, że do złożonego wraz z apelacją strony pozwanej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, mają zastosowanie przepisy art. 112 u.k.s.c.

Prawidłowo również Sąd Apelacyjny wyłożył i zastosował przepis art. 112 ust. 3 u.k.s.c.

Odnosząc się do zarzutów zażalenia w tym przedmiocie, należy wskazać, że przed nowelizacją art. 112 u.k.s.c. w doktrynie i orzecznictwie przyjmowano, iż także strony reprezentowane przez zawodowych pełnomocników, których wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych zostały oddalone, mają obowiązek wniesienia wymaganej opłaty sądowej dopiero na wezwanie przewodniczącego (porównaj między innymi uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2006 r. III CZP 98/06, OSNC 2007/9/131 i postanowienie tego Sądu z dnia 23 stycznia 2008 r. II UZ 47/07, OSNP 2009/9-10/129). Sytuacja ta uległa jednak zmianie od chwili wejścia w życie znowelizowanego art. 112 u.k.s.c. Przepis ten przewiduje wprawdzie w ustępie 2, że w razie prawomocnego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c., a zatem strona obowiązana jest uiścić opłatę dopiero na wezwanie przewodniczącego, jednak w ust. 3 wskazuje, że przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli pismo podlegające opłacie stałej lub stosunkowej zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma, został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie (pełnomocnikowi) postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym –

od dnia jego ogłoszenia. Jeżeli jednak o zwolnieniu od kosztów sądowych orzekł sąd pierwszej instancji, a strona wniosła zażalenie w przepisany terminie, termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie (pełnomocnikowi) postanowienia oddalającego zażalenie, a jeżeli postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia.

Należy zatem stwierdzić, że od dnia 19 kwietnia 2010 r. zawodowy pełnomocnik strony, który wraz z pismem podlegającym opłacie stałej lub stosunkowej złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, a wniosek ten został prawomocnie oddalony - ma obowiązek samodzielnego obliczenia i uiszczenia bez wezwania opłaty od tego pisma w terminie tygodniowym, który biegnie od dnia doręczenia pełnomocnikowi prawomocnego postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów albo od dnia ogłoszenia takiego postanowienia. Prezentowany przez skarżącą pogląd, z odwołaniem się do wskazanych w zażaleniu orzeczeń Sądu Najwyższego, zgodnie z którym, w razie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strony reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika, przewodniczący powinien na podstawie stosowanego odpowiednio art. 130 § 1 k.p.c. wezwać pełnomocnika do opłacenia środka zaskarżenia w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia tego środka, był aktualny przed nowelizacją art. 112 u.k.s.c., który od dnia 19 kwietnia 2010 r. w ustępie 3 wyraźnie wykluczył możliwość stosowania w takiej sytuacji art. 130 k.p.c. i wzywania pełnomocnika do uiszczenia opłaty (porównaj między innymi postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2011r. V CZ 30/11, z dnia 23 marca 2011 r. V CZ 7/11, z dnia 28 września 2011 r. I CZ 86/11 oraz uzasadnienie uchwały tego Sądu z dnia 9 lutego 2012 r. III CZP 92/11, niepubl.).

Trafnie zatem Sąd Apelacyjny stwierdził, że dokonane przez przewodniczącego Sądu Okręgowego wezwanie pełnomocnika strony pozwanej do uiszczenia opłaty od apelacji w terminie tygodniowym pod rygorem jej odrzucenia było pozbawione podstawy prawnej i nie wywołało żadnych skutków dla biegu terminu do uiszczenia przez stronę pozwaną opłaty od apelacji, określonego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., który upłynął bezskutecznie w dniu 13 czerwca 2011 r., wraz z upływem tygodniowego terminu od dnia doręczenia pełnomocnikowi odpisu

postanowienia Sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie pozwanej na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych.

Błędne jest także stanowisko skarżącej, że z chwilą uchylenia z dniem 1 lipca 2009 r. art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., przestała istnieć sankcja w postaci odrzucenia nieopłaconego środka zaskarżenia, gdyż sankcji takiej nie przewiduje art. 112 u.k.s.c., a przewidywał ją jedynie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. Odrzucenie nieopłaconej apelacji przewiduje bowiem art. 370 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 2 marca 2006 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398) i Sąd Apelacyjny prawidłowo przepis ten zastosował odrzucając opłaconą po terminie apelację strony pozwanej. Nie zastosował więc w istocie uchylonego art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., gdyż podstawę zaskarżonego orzeczenia stanowiły przepisy art. 112 ust. 3 u.k.s.c. oraz art. 373 w zw. z art. 370 k.p.c.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. oddalił zażalenie jako nieuzasadnione.